

РЕШЕНИЕ

14. 08. 2023

с. Сарманово

КАРАР

№ 157

«Татарстан Республикасы Сарман
муниципаль районы» муниципаль
берәмлеге Уставына үзгәрешләр hәм
өстәмәләр керту турынд

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003
елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Россия Федерациясе субъектларында
ижтимагый хакимият оештыруның гомуми принциплары турында», 2023 елның 10 июлендәге №
286-ФЗ Федераль Законы "Россия Федерациясенең кайбер закон актларына үзгәрешләр керту
турында", 2021 елның 21 декабрендәге 414-ФЗ номерлы Федераль закон (2023 елның 14 апреленә
үзгәрешләр белән), «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында» 2005 елның 21
июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау
хокукларының hәм референдумда катнашу хокукуның төп гарантияләре турында» 2002 елның 12
июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»
2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Россия Федерациясе
Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Татарстан Республикасы Сарман
муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, муниципаль берәмлек Уставы
нигезләмәләрен гамәлдәге законнарга туры китерү максатларында, Сарман муниципаль районы
Советы карар итте:

1. Күшымта нигезендә «Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы» муниципаль
берәмлеге Уставына үзгәрешләр hәм өстәмәләр кертергә.
2. Әлеге карап гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.
3. Гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә жибәрергә.
4. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны муниципаль район Советының законлылық,
хокук тәртибе hәм жирле үзидарә мәсьәләләре буенча дайми комиссиягә йөкләргә.

Сарман муниципаль районы
Совет рәисе

Ф.М.Хөснүллин

**«Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы» муниципаль берэмлеге Уставына
үзгәрешлэр һәм өстәмәләр керту турында**

1) II бүлеккә түбәндәге эчтәлекле статьялар өстәргә:

«13.1 статья. Муниципаль сайлаулар

1. Районда муниципаль сайлаулар гомуми тигез һәм турыйдан-туры сайлау хокуки нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән район Советы депутатларын сайлау максатларында уздырыла.

2. Тавыш бирү көненә 18 яшькә житкән һәм сайлау хокукина ия Россия Федерациясе гражданы район Советы депутаты итеп сайланырга мөмкин.

3. Муниципаль сайлаулар район Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турыйнагы каар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Әлеге каар кабул ителгән көненнән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Вакытыннан алда сайлаулар билгеләгендә әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар кыскартылырга мөмкин, әмма кимендә өчтән беренә.

Федераль законда билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар жирле үзидарә органнарына (алга таба - сайлау комиссиясе) яисә суд тарафыннан сайлауларны әзерләүне һәм уздыруны оештыручы сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны әзерләү һәм уздыру сайлау комиссиясе тарафыннан үз компетенциясе чикләрендә гамәлгә ашырыла.

5. Район Советы депутатларын сайлау «Россия Федерациясе граждандарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукиның төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

6. Район Советы депутатлары сайлау округына сайлаучылар вәкиллегенең уртача нормасы нигезендә төzelүче бермандатлы сайлау округлары буенча сайланалар.

7. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның ин күп тавышын жыйган теркәлгән кандидат бермандатлы сайлау округы буенча сайланган дип таныла.

Әгәр район Советы депутатларын сайлауларда бермандатлы сайлау округында тавыш бирү бер кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 проценты тавышын жыйган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар тавышларны бертигез жыйса, алданрак теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Район Советы депутатларын сайлау нәтиҗәләре рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирле үзидарә органнарына сайлауларны әзерләүгә һәм уздыруга, автоматлаштыру чараларын эксплуатацияләүгә һәм үстерүгә, сайлауларны оештыручыларны һәм сайлаучыларны укытуга бәйле чыгымнар шушы максатларга жирле бюджеттан бүләп бирелгән акчалар исәбеннән сайлау комиссиясе тарафыннан башкарыла. Күрсәтелгән чыгымнарны финанслау жирле бюджет чыгымнарын бүлү турыйда расланган бюджет язмасы нигезендә, әмма сайлауларны билгеләү турыйда каар рәсми басылып чыккан (бастырып чыгарылган) көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.»;

13.2. статья. Район Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Район Советы депутаты, шул исәптән район башлыгы, сайлаучылар тарафыннан гамәлдәге законнар һәм Татарстан Республикасының әлеге Уставы нигезендә һәм тәртибендә кире алынырга мөмкин.

2. Район Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып депутат ышанычын шик астына куя торган һәм район башлыгының депутат вазыйфаларын яисә бурычларын үтәмәүдә, депутат

статусына туры килми торган гамәлләр қылуда, Россия Федерациясе Конституциясенең, Татарстан Республикасы Конституциясенең, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының, элеге Уставның һәм башка муниципаль норматив хокукый актларның гамәлләрендә чагылган конкрет хокукка каршы каарлар яисә гамәлләр (гамәл қылмау) суд тәртибендә расланган була.

3. Район Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү халык инициативасы буенча уздырыла.

4. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын үтсәту һәм аны хуплап гражданнар имзаларын жыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукуна ия кименә 10 кеше санында инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү түрындагы үтенечнамә белән сайлау комиссиясенә мөрәҗәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның чакыртып алу өчен нигез булып торучы конкрет хокукка каршы каары яисә гамәле (гамәл қылмавы) үтсәтелергә тиеш, шулай ук инициатив төркемнен һәр әгъзасының һәм аның исеменнән район территориясенә эш итәргә вәкаләтле затларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы, паспортының яисә граждан паспортын алыштыра торган документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, аны биргән органның исеме яисә коды үтсәтелергә тиеш. Инициатив төркемнен үтенечнамәсендә үтсәтелгән төркемнен барлык әгъзалары имза салырга тиеш. Үтенечнамәгә депутатның үтсәтелгән хокукка каршы каары яисә гамәле (гамәл қылмавы) расланган суд каары күштәп бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын хуплап имзалар жыю, район Советы депутатын тикшерү, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Район Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Поселение Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясенә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары түрында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алыш, жирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

8. Инициатив төркем үтенечнамәсендә сайлау комиссиясе тарафыннан караганда, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә район Советы депутаты тиешле депутат аны чакыртып алу өчен нигез буларак үтсәтелә торган хәлләр түрында аңлатмалар бирергә, кирәkle документларны тапшырырга хокуклы. Үтсәтелгән депутат, сайлау комиссиясенең, район Советының утырышларын уздыру көненә кадәр оч көннән дә соңга калмыйча, алдан ук аларны уздыру вакыты һәм урыны түрында язма рәвештә хәбәр ителергә тиеш.

9. Район Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда, чакыртып алу өчен нигез буларак үтсәтелә торган хәлләр унаеннан сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алыш бару хокукуна ия.

10. Әгәр чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кименә яртысы тавыш бирсә, район Советы депутаты, шул исәптән район башлыгы, чакыртып алынган дип санала.

11. Район Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгакларын рәсми чыгарганин соң 5 көн эчендә инициатив төркемгә, район Советына һәм аның чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары түрында район Советының тиешле депутатына язма рәвештә хәбәр итә.»;

2) 16 статьядә:

- З нче өлешне түбәндәгә редакциядә бирергә:

«5. гавами тыңлаулар уздыру вакытын һәм урынын үтсәтеп, гавами тыңлаулар уздыру түрында мәгълүмат, шулай ук гавами тыңлауларга чыгарыла торган муниципаль норматив хокукый акт проекты гавами тыңлаулар үткәрү көненә кадәр 7 календарь көннән дә соңга калмыйча «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы»нда «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә б: <http://pravo.tatarstan.ru>, шул исәптән Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталында Сарман муниципаль районның рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә: <http://sarmanovo.tatarstan.ru>, Сарман муниципаль районы территориясенә мәгълүмат стендларында, шулай ук «Бердәм дәүләт һәм муниципаль

хезмәтләр (функцияләр)» федераль мәгълүмат системасында һәм дәүләт порталында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш;

б) 3 нче өлешне тубәндәге редакциядә бирергә:

«6. Халык алдында тыңлаулар һәм муниципаль норматив хокукий акт проекты басылып чыккан (халыкка житкерелгән) көннән Сарман муниципаль районы халкы Сарман муниципаль районы башлыгына гавами тыңлауларга чыгарылган муниципаль норматив хокукий акт проекты яисә мәсьәләсе буенча, шул исәптән «дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы ярдәмендә, тәкъдимнәр һәм искәрмәләр жибәрергә хокуклы.

Кисәтуләр һәм тәкъдимнәр юнәлеше гавами тыңлаулар үткәру көненә кадәр 2 эш көненнән дә соңга калмычка тәмамлана.

Сарман муниципаль районы башлыгы керә торган тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра һәм аларны гавами тыңлауларда катнашучыларга житкерә.»;

9 нчы өлешне тубәндәге редакциядә бирергә:

«9. Гавами тыңлаулар нәтижәләре Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы рәсми сайтында Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә: <http://sarmanovo.tatarstan.ru>, Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының торак пунктлары территориясендә мәгълүмат стендларында, шулай ук гавами тыңлаулар уздырылган көннән алыш 5 календарь көннән дә соңга калмычка «Бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасында урнаштырылырга тиеш.»;

3) 25 статьяда:

- 2 өлешнең 2 пунктындагы а, б пунктчаларында «муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратына,» сүзләрен төшереп калдырырга;

- 2 өлешнең 2 пунктындагы б пунктчасында «Татарстан Республикасы Президенты» сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе)» сүзләренә алмаштырырга;

- 7.1 өлештә «Татарстан Республикасы Президенты» сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе)» сүзләренә алмаштырырга;

- 7.2 өлештә «Татарстан Республикасы Президенты» сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе)» сүзләренә алмаштырырга;

4) 28 статьяның 17 пунктчасын төшереп калдырырга;

5) 34 статьяның 1 өлешенә тубәндәге эчтәлекле 13 пункт өстәргә:

«13) алты ай дәвамында район Советының барлык утырышларында нигезле сәбәпләрсез депутатның булмавы.»;

6) 34 статьяның 7 өлешенә тубәндәге эчтәлекле икенче абзац өстәргә:

«Татарстан Республикасы Башлыгының (Рәисенең) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гаризасы белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату очен нигез барлыкка килгән көн - әлеге гаризаның район Советына кергән көне.

7) 36 статьяның 1 өлешендәге 2 абзацында «Татарстан Республикасы Президенты» сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе)» сүзләренә алмаштырырга;

8) 37 статьяның 4 өлешендәге 2 пунктында а пунктчасында:

- «муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратына,» сүзләрен төшереп калдырырга;

9) 37 статьяның 4 өлешендәге 2 пунктының б пунктчасында:

- «муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратына,» сүзләрен төшереп калдырырга;

- «Россия Федерациясе субъектының иң югары вазыйфаи заты» сүзләрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе)» сүзләренә алмаштырырга;

10) 37 статья тубәндәге эчтәлекнең 6 пункты белән тулыландырыла:

«6. Муниципаль район башлыгы чикләүләрне һәм тыюларны үтәмәгән очен, кызыксыну конфликтын булдырмау яки чишү таләпләре һәм 2023 елның 10 июлендәге 286-ФЗ Федераль Законы белән билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән очен җаваплылыктан азат ителә. коррупциягә каршы тору очен, Россия Федерациясенең кайбер Закон актларына "һәм башка федераль законнарга, мондый чикләүләрне, тыюларны һәм таләпләрне үтәмәгән, шулай ук мондый бурычларны үтәмәгән очраклар нәтиҗәссе булып танылган очракта, аны контролльдә тоту 2008 елның 25 декабрендәге N 273-ФЗ Федераль Законның 13 статьясының 3 - 6 өлешләре белән билгеләнгән тәртиптә "Коррупциягә каршы көрәш турында".

11) 40 статьяның 4 өлешендәге 2 пунктындағы а,б пункталарында «муниципаль беремлекнең сайлау комиссиясе аппаратына,» сұzlәрен төшереп калдырырга;

12) 40 статья түбәндәге эчтәлекнең 9 пункты белән тулыландырыла:

«9. Муниципаль район башлыгы урынбасары чикләуләрне һәм тыюларны үтәмәгән өчен, кызыксыну конфликтин булдырмау яки чишу таләпләре һәм 2023 елның 10 июлендәге 286-ФЗ Федераль Законы белән билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән өчен жаваплылыктан азат ителә. Россия Федерациясенең кайбер закон актларына үзгәрешләр керту һәм коррупциягә каршы тору өчен, мондый чикләуләрне, тыюларны һәм таләпләрне үтәмәгән, шулай ук мондый бурычларны үтәмәгән очраклар нәтижәсе булып танылган очракта аны контролльдә тоту 2008 елның 25 декабрендәге Федераль Законның 13 статьясының 3-6 өлешләре белән билгеләнгән тәртиптә - 273 - "Коррупциягә каршы көрәш" Федераль Законы.»;

13) 44 статья түбәндәге эчтәлекнең 7 пункты белән тулыландырыла:

«7. Муниципаль районы башкарма комитеты житэкчесе чикләуләрне һәм тыюларны үтәмәгән өчен, кызыксыну конфликтин булдырмау яки чишу таләпләре һәм 2023 елның 10 июлендәге 286-ФЗ Федераль Законы белән билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән өчен жаваплылыктан азат ителә. Россия Федерациясенең кайber закон актларына үзгәрешләр керту һәм коррупциягә каршы тору өчен, мондый чикләуләрне, тыюларны һәм таләпләрне үтәмәгән, шулай ук мондый бурычларны үтәмәгән очраклар нәтижәсе булып танылган очракта аны контролльдә тоту 2008 елның 25 декабрендәге Федераль Законның 13 статьясының 3-6 өлешләре белән билгеләнгән тәртиптә - 273 - "Коррупциягә каршы көрәш" Федераль Законы.»;

14) 45 статьяның 2 өлешендәге 2 абзацында «Татарстан Республикасы Президенты» сұzlәрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе)» сұzlәренә алмаштырырга;

15) 48 статьяның 2 өлешендәге 2 пунктында «Татарстан Республикасы Президенты» сұzlәрен «Татарстан Республикасы Башлыгы (Рәисе)» сұzlәренә алмаштырырга;

16) «Муниципаль районның сайлау комиссиясе» VIII бүлеген төшереп калдырырга.